

Araştırma

Gönderim Tarihi: 28.10.2018

Kabul Tarihi: 24.12.2018

Dil ve Konuşma Terapisi Mesleğine Yönelik Farkındalığın Belirlenmesi¹

Hüseyin Duru², Elif Güneş Akgün³, İlknur Maviş⁴

Özet

Amaç: Ülkemizde dil ve konuşma terapisi mesleğinin temelleri 1999 yılında Anadolu Üniversitesi Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (DİLKOM) kuruluşu ile atılmıştır. Daha sonraki yıllarda açılan bölümler ile ülkemizdeki dil ve konuşma terapistlerinin (DKT) sayısı hızla artmıştır. Bununla birlikte terapi ihtiyacı duyan kişilerin, DKT mesleği ile ilgili bilgilerinin ve terapistlere ulaşma imkanlarının yeterli olmadığı söylenebilir. Bu çalışma, toplumdaki bireylerin dil ve konuşma terapisi mesleği hakkındaki farkındalık düzeylerini ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. **Yöntem:** Çalışmada katılımcıların farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla 31 maddeden oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırmaya; Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde yaşayan, 18-70+ yaş aralığında, 86 erkek ve 138 kadın katılmıştır. Katılımcıların ankete vermiş oldukları cevaplar betimsel ve karşılaştırmalı istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. **Bulgular:** Farkındalık düzeyinin yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği; genel olarak dil ve konuşma terapisi mesleğinin bilinirliğinin yüksek olmadığı belirlenmiştir. **Sonuç:** Örneklem grubunda DKT bilinirliğinin yüksek olmadığı ancak tamamen tanınmayan/bilinmeyen bir meslek olmadığı da görülmektedir. Dil ve konuşma terapistlerinin; daha çok çocuk ve gençlerle çalışan, ağırlıklı olarak kekemelik ve konuşma kaybı gibi sorunlarla ilgilenen bir meslek grubu olarak algılandığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: dil ve konuşma terapisi, mesleki farkındalık, yaş, cinsiyet, eğitim

Public Awareness Levels About The Profession of Speech-Language Therapists in Turkey

Summary

Purpose: The foundations of the language and speech therapy profession were laid with the foundation of The Education, Research and Application Center for Language and Speech Disorders (DİLKOM) in 1999. In later years, the number of speech and language therapists (SLT) in our country has increased rapidly. However, it can be said that the people who need therapy, the knowledge of the SLT profession and the possibilities to reach therapists are not enough. This study is a descriptive study which aims to reveal the level of awareness of individuals in society about language and speech therapy profession. **Method:** A 31-item questionnaire was used to determine the awareness level of the participants. Living in various cities of Turkey, in the 18-70+ age range, 86 men and 138 women participated in the study. Their answers were analyzed using descriptive and

comparative statistical methods. **Results:** The level of awareness varies according to age, gender and education level. In general, the recognition of the language and speech therapy profession is not high. **Conclusion:** In the sample group, it is seen that recognition of SLTs is not high but, it is not a completely unknown profession. It was determined that it was perceived as a profession group mainly working with children and young people, dealing mainly with problems such as stuttering and speech loss.

Keywords: speech and language therapy, professional awareness, age, gender, education

Giriş

Özel eğitim gerektiren işitme, zihin, görme engelli çocukları değerlendirme, eğitim ve sağaltım çalışmalarının başlamasına ilişkin tarihçe çok eskiye dayanmasına rağmen, dil ve konuşma sorunlu bireylerin özel eğitim gereksinimlerinin karşılanması oldukça yenidir. 19. yüzyılda bazı hastane ve kliniklerde normal konuşma süreçleri ile ilgili disiplinlerden uzmanlar, üniversite profesörleri konuşmadaki aksaklıklara ilgi duymuşlardır. Avrupa'daki gelişmeler İngiltere'de 1917 yılında bir hastanede konuşma terapisi kliniği açılması ve konuşma sorunlarının kendi terminolojisini yaratmak üzere yeni bir araştırma alanı olarak doğması ile hız kazanmıştır. 1920'de "Amerikan Konuşma Akademisi" olarak kurulan ve değişimin etkisi ile 1979'da bugünkü adını alan Amerikan Konuşma-Dil-İşitme Derneği (American Speech-Language-Hearing Association-ASHA) ise 1982'de bu disiplinin temel hedefini iletişim sorunlarının tanınması, eğitimi ve sağaltımı olarak belirtmiştir (Topbaş, 1994).

Dil ve Konuşma Terapisi bölümünün temelleri ülkemizde, 1999 yılında Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (DİLKOM) kurulması ve 2000-2001 öğretim yılında Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı Dil ve Konuşma Terapistliği Ana Bilim Dalının kurularak Dil ve Konuşma Terapistliği Yüksek Lisans, 2004 yılında da Doktora programının başlatılması ile atılmıştır.

Son yıllarda devlet ve vakıf üniversitelerinde açılan lisans programları ile DKT mezunlarının sayısında artış olmuştur. Bununla birlikte, dil ve konuşma sorunu yaşayan kişilerin, bu konuda eğitim almış uzmanlara ulaşması konusunda sıkıntılar mevcuttur. 2000'li yılların ortalarına kadar, farklı meslek gruplarından (psikolog, doktor, özel eğitim uzmanı, diksiyon eğitmeni vb.) kişilerin dil ve konuşma sorunu olan kişilere terapi hizmeti sundukları bilinmektedir. DKT alan mezunlarının artmasıyla bu gibi suiistimaller azalmış olmakla birlikte halen devam etmektedir. Alana hâkim olmayan kişilerce yapılan müdahalelerin yasal

olmadığı, bu kişilerin yaptığı müdahalelerin başarı gösteremediği bilinmesine rağmen sorun yaşayan kişiler tarafından tercih edilebildikleri de bir gerçektir. Bunun altında yatan sebeplere baktığımızda, DKT mesleğinin yeterince tanınmıyor olması ön plana çıkmaktadır.

Literatürde bu durumun diğer bazı ülkelerde de geçerli olduğu görülmektedir. Araştırmamızdaki ölçeğin ilk olarak kullanıldığı orijinal çalışmada (Breadner, Warr-Leeper ve Husband, 1987), toplumsal olarak beklenen düzeyde bir farkındalık olmadığı ortaya konmuştur. Özellikle dil ve konuşma terapistlerinin kimler oldukları ve ne tür sorunlarla ilgilendikleri gibi konularda beklenen düzeyde bir farkındalık belirlenememiştir. Yine yakında zamanda Ürdün'de yapılan bir çalışmada DKT mesleğine dair farkındalığın sınırlı olduğu belirlenmiştir (Mahmoud, Aljazi ve Alkhamra, 2014).

Dil ve konuşma terapisi gerektiren durumlara baktığımızda; ses bozuklukları, yutma bozuklukları, dil bozuklukları, afazi, gecikmiş konuşma, motor konuşma bozuklukları, kekemelik, hızlı bozuk konuşma, sesletim sorunları, dudak damak yarığı gibi problemlere dayalı dil ve konuşma problemleri, işitme engeline bağlı dil ve konuşma bozuklukları gibi durumlarla karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz.

İletişimi gerçekleştirebilmek için insana özgü olan dil ve konuşma yetisini kullanırız. Bu yüzden dil ve konuşmanın herhangi bir nedenle kesintiye uğraması insan yaşantısını olumsuz yönde önemli ölçüde etkiler (Topbaş, Konrot ve Ege, 2002). Dil ve konuşma bozukluğunun sıklığı ve yaygınlığı ile ilgili araştırmalara baktığımızda Türkiye nüfusunda %3,5 oranında dil ve konuşma sorunu yaşayan birey olduğu tahmin edilmektedir (Konrot, 2003; Topbaş, Konrot ve Ege, 2002). Kabaca, konuşma düzeneğinde bilinen herhangi bir organik, yapısal zedelenme ya da işlevsizlik sonucu dili ses kanalı ile iletme yeteneği sorunları konuşma; anlamı örgütleme, ifade etme yeteneği ve iletişimsel amaçlara uygun kullanma sorunları ise dil sorunları olarak ele alınmaktadır (Topbaş, 1994).

Dil ve konuşma bozukluklarının kimileri gerçekten konuşma sorunu iken kimileri de dil sorunudur. Sonuç olarak, bireyler arası iletişimin amacına ulaşamaması söz konusudur. Bu amaca ulaşmada konuşmadan yararlanamıyorsa, o zaman konuşmanın etkilenmesi çok doğaldır. Fakat sorun sadece konuşma boyutunda değil, dil ya da daha başka boyutlarda da karşımıza çıkabilir (Konrot, 2003). Bu nedenle bazı durumlarda dil ve konuşma bozukluklarını kesin sınırlarla birbirinden ayırmak mümkün olmayabilir. Dil ve konuşma bozuklukları içinde kekemeliğin görülme sıklığı %19 ile ilk sırada yer almaktadır ve konuşma bozuklukları ile ilgili yayınlar başladığından beri kekemelik diğer konuşma bozukluklarına göre daha fazla ilgi görmüştür (Topbaş, Konrot ve Ege, 2002).

1994-1995 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Konuşma Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı tarafından Eskişehir ili ilkokulları ile ilköğretim okullarının bulunan anasınıfı ile birinci sınıflarında bir tarama yapılmış ve bu sınıflardaki dil ve konuşma sorunlu çocukların sayıları belirlenmiştir. Bu çalışmada 8957 çocuğa ulaşılmış ve bunlardan 456 çocuğun (% 5.09) dil ve konuşma sorunlu olduğu belirlenmiştir (Konrot, 1995).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1995-1996 öğretim yılında yapılan bir başka araştırmaya göre Rehberlik Araştırma Merkezlerine dil ve konuşma bozuklukları nedeni ile 2946 başvuru yapılmıştır. Bu başvurular, özür türlerine göre % 46 sesletim bozukluğu, % 26 ritm bozukluğu, % 25 gecikmiş konuşma, % 3'ü diğer dil ve konuşma bozukluğu olanlar şeklinde sınıflandırılmıştır (Topbaş, Konrot ve Ege, 2002).

Maviş ve Topbaş (2005) tarafından DİLKOM'a dil ve konuşma bozukluğu tanısı ile başvuran 774 vaka incelendiğinde en sık gözlenen dil ve konuşma bozukluğu % 30.7 sesletim/sesbilgisel bozukluk, % 24.5 kekemelik ve % 23.6 gecikmiş dil ve konuşma bozukluğu olarak gözlenmiştir. DİLKOM'a başvuran vakalarda 6-12 yaş arasında dil ve konuşma sorunları olan çocukların ağır bastığı gözlenmektedir.

Öge'nin (2004) ilköğretim dönemi çocuklarında dil ve konuşma bozukluklarını taramak için öğretmenlerden bilgi almış ve 11 okulda 77 öğretmenle görüşmüştür. Öğretmenleri aracılığı ile ulaşılan 2356 çocukta öğretmenlerinin gözledikleri dil ve konuşma bozukluklarının dağılımı ve sıklığı ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Çalışma grubuna dahil edilen 2356 çocuktan 131'inde dil ve konuşma sorunu olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiş ve dil ve konuşma sorunlarının görülme yüzdesi %5.56 olarak ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarının da gösterdiği gibi, dil ve konuşma bozuklukları özellikle okulöncesi ve okul çağı çocuklarında sık ve yaygın görülen bir bozukluktur. Dil ve konuşmanın herhangi bir nedenle kesintiye uğraması insan yaşantısını olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle iletişim sorunları ciddi sorunlar olarak görülmektedir. Sorunların ciddi olması, giderilmesi yönünde de ciddi uygulamalar yapılmasını zorunlu kılar (Topbaş, Konrot ve Ege, 2002). Birçok kişi dil ve konuşma bozukluklarından dolayı sosyal, eğitim, ekonomik ve kariyer fırsatlarını yakalayamamaktadır. Bu yüzden, dil ve konuşma bozukluklarına erken dönemde müdahale dil ve konuşma bozukluklarının ileriki dönemlerde neden olacağı sorunları önlemek açısından önemlidir. Erken ve etkili müdahale için de bireylerin ilgili uzmana ulaşabilmesi gerekmektedir. Toplumda dil ve konuşma terapisi ile ilgili farkındalık düzeyi artarsa, doğru kişiye doğru zamanda ulaşabilme imkânı artacaktır.

Bu çalışmada toplumdaki bireylerin dil ve konuşma terapisi hakkındaki genel farkındalık düzeyleri araştırılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Dil ve konuşma terapisi mesleği hakkında bireylerin farkındalık düzeyi nedir?
- 2) Dil ve konuşma terapisi mesleği hakkındaki farkındalık cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 3) Dil ve konuşma terapisi mesleği hakkındaki farkındalık yaşa göre farklılık göstermekte midir?

- 4) Dil ve konuşma terapisi mesleği hakkındaki farkındalık eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bireylerin dil ve konuşma terapisi farkındalığının belirlenmesini amaçlayan bu çalışma; betimsel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmaya Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan 224 kişi katılmıştır. Katılımcılardan 86'sı erkek 138'i kadındır. Katılımcılar 18-19, 20-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64, 65-70, 70 ve üstü olmak üzere 8 yaş grubuna ayrılmıştır. Katılımcılardan 16'sı ilkokul, 5'i ortaokul, 75'i lise, 118'i lisans ve 10'u yüksek lisans mezunudur. Tablo 1'de katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1. *Katılımcıların Yaş, Cinsiyet ve Eğitim Durumlarına İlişkin Bilgiler*

	N	%
Cinsiyet		
Erkek	86	38.4
Kadın	138	61.6
Yaş Aralıkları		
18-19	46	20.5
20-24	96	42.9
25-34	36	16.1
35-44	15	6.7
45-54	12	5.4
55-64	10	4.5
65-69	6	2.7
70+	3	1.3
Eğitim Seviyesi		
İlkokul	16	7.1
Ortaokul	5	2.2
Lise	75	33.5
Lisans	118	52.7
Lisansüstü	10	4.5

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, katılımcıların Dil ve Konuşma Terapisine yönelik farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla, Breadner, Warr-Leeper ve Husband'ın (1987) 'A Study Of Public Awareness of Speech and Language Pathology: Then and Now' adlı araştırmalarında

kullanılan anket temel alınarak oluşturulan “Dil ve Konuşma Terapisi Farkındalık Anketi” kullanılmıştır. Ankette 31 madde bulunmaktadır. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek gibi demografik bilgilerin yanı sıra; katılımcıların dil ve konuşma terapisi mesleği ile tanışıklık durumunu ve DKT’lerin çalışma alanlarını değerlendiren maddeleri içermektedir. 10 madde “evet-hayır” şeklinde cevaplanırken, 10 madde 5’li Likert formundadır, 11 madde için de katılımcıların iki veya daha fazla seçenek içerisinde işaretlemesi istenmektedir. Katılımcıların bir kısmı anket sorularının tümüne yanıt vermediği ya da eksik yanıt verdiği için bazı sorular (3, 12 ve 14 no’lu sorular) değerlendirme dışı tutulmuştur. Veri toplama aracı EK-1’de sunulmuştur.

Veri Analizi

Elde edilen veriler kategorik (nominal ve ordinal) olduğu için anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri belirlenmiş; değişkenler arasındaki ilişki düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Crosstab ölçümleri yapılmış ve Ki-Kare (Chi-Square) değerleri bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 224 katılımcıdan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 23 (SPSS Inc., Chicago, IL. U.S.A) istatistiksel paket programı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bulgular 1.1

Araştırmada kullanılan veri toplama aracına verilen yanıtlara ait istatistiksel bulgular (frekans ve yüzde) aşağıda sunulmuştur:

Çalışmaya katılanların 86’sı erkek (%38.4), 138’i kadınlardan (%61.6) oluşmaktadır. 46’sı (%20.5) 18-19 yaş, 96’sı (%42.9) 20-24 yaş, 36’sı (%16.1) 25-34 yaş, 15’i (%6.7) 35-44 yaş, 12’si (%5.4) 45-54 yaş, 10’u (%4.5) 55-64 yaş, 6’sı (%2.7) 65-69 yaş, 3’ü (%1.3) 70 ve üzeri yaş grubundadır. 16’sı (%7.1) ilkokul, 5’i (%2.2) ortaokul, 75’i (%33.5) lise, 118’i (%52.7) lisans, 10’u (%4.5) lisansüstü eğitim seviyesindedir. 155’i (%69.2) torun/çocuk sahibi değil iken, 69’unun (%30.8) torun/çocuğu vardır. 130’u (%58) öğrenci, 18’i (%8) ev

hanımı, 5'i (%2.2) işçi, 30'u (13.4) memur, 4'ü (%1.8) mühendis, 2'si (%0.9) avukat, 25'i (%11.2) diğer, 5'i (%2.2) işsiz, 5'i (%2.2) emeklidir.

Araştırmaya katılan kişilerin anketteki “evet-hayır” şeklinde cevaplanacak sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2. Anketteki Evet-Hayır Sorularına Verilen Yanıtların Frekans ve Yüzdeleri

	Evet		Hayır	
	Frekans	%	Frekans	%
Madde 6	104	46.4	120	53.6
Madde 8	81	36.2	143	63.8
Madde 9	68	30.4	156	69.6
Madde 10	77	34.4	147	65.6
Madde 11	93	41.5	131	58.5
Madde 13	88	39.3	136	60.7
Madde 15	101	45.1	123	54.9
Madde 16	130	58	94	42
Madde 17	67	29.9	157	70.1
Madde 18a	99	44.2	125	55.8
Madde 18b	199	88.8	24	11.2
Madde 18c	206	92	18	8
Madde 18d	164	73.2	60	26.8
Madde 18e	148	66.1	76	33.9
Madde 18f	104	46.4	120	53.6

Tablo 2’ye göre çalışmaya katılanlardan; 120’si (%53.6) Eskişehir dışında yaşamakta olup, 104’ü (%46.4) Eskişehir’de yaşamaktadır (Madde 6)

Çalışmaya katılanlardan; 35’inin (%15.6) sağlık şikâyeti vardır, 176’sının (%78.6) sağlık şikâyeti yoktur, 2’sinin (%0.9) eşinin sağlık şikayeti vardır, 5’inin (%2.2) çocuğunun sağlık şikayeti vardır, 6’sının (%2,7) ailesinde sağlık şikayeti vardır. 143’ü (%63.8) nörolog ya da psikiyatriye gitmemiş olup, 81’i (%36.2) nörolog ya da psikiyatriye gitmiştir (Madde 8). 156’sı (%69.6) kafa travması yaralanması yaşamamış olup, 68’i (%30.4) kafa travması yaralanması yaşamıştır (Madde 9). 147’sinin (%65.6) kullandığı ilaç yoktur, 77’sinin (%34.4) kullandığı ilaç vardır (Madde 10). Çalışmaya katılanlardan; 131’i (%58.5) dil ve konuşma terapisi mesleği hakkında bir şey okumamıştır, 93’ü (41.5) ise dil ve konuşma terapisi mesleği hakkında bir şey okumuştur (Madde 11). 136’sı (%60.7) dil ve konuşma terapisi mesleği hakkında bir program görmemiştir, 88’i (%39.3) ise dil ve konuşma terapisi mesleği hakkında bir program görmüştür (Madde 13). 123’ü (%54.9) DKT ile tanışmamıştır, 101’i (%45.1)

DKT ile tanışmıştır (Madde 15). 94'ü (%42) DKT tanıyan birini tanımamaktadır 130'u (%58) DKT tanıyan birini tanımaktadır (Madde 16). 157'si (%70.1) doktor tarafından DKT'ye yönlendirilmemiştir, 67'si (%29.9) ise doktor tarafından DKT'ye yönlendirilmiştir (Madde 17).

125'i (%55.8) DKT bebeklerle çalışmaz demiştir, 99'u (%44.2) DKT bebeklerle çalışır demiştir (Madde 18a). 25'i (%11.2) DKT okulöncesi çocuklar ile çalışmaz demiştir, 199'u (88.8) ise DKT okulöncesi çocuklar ile çalışır demiştir (Madde 18b). 18'i (%8) DKT okul çağı çocukları ile çalışmaz demiştir, 206'sı (%92) ise DKT okul çağı çocukları ile çalışır demiştir (Madde 18c). 60'ı (%26.8) DKT gençlerle çalışmaz demiştir, 164'ü (%73.2) DKT gençlerle çalışır demiştir (Madde 18d). 76'sı (%33.9) DKT yetişkinlerle çalışmaz demiştir, 148'i (%66.1) ise DKT yetişkinlerle çalışır demiştir (Madde 18e). 120'si (%53.6) DKT yaşlılarla çalışmaz demiştir, 104'ü (%46.4) ise DKT yaşlılarla çalışır demiştir (Madde 18f).

Tablo 3. “DKT, liseden sonra kaç yıl eğitim alır?” Sorusuna ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	%
En az 1 yıl	5	2.2
En az 2 yıl	14	6.3
En az 3 yıl	7	3.1
En az 4 yıl	142	63.4
4 yıl ve üzeri	56	25
Toplam	224	100

Çalışmaya katılanlardan; 5'i (%2.2) en az 1 yıl, 14'ü (%6.3) en az 2 yıl, 7'si (%3.1) en az 3 yıl, 142'si (%63.4) en az 4 yıl, 56'sı (%25) 4 yıl ve üzeri DKT'lerin eğitim aldığını belirtmiştir.

Tablo 4. “DKT, nasıl adlandırılır?” Sorusuna ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	%
Yanlış-Doğru	108	48.2
Doğru-Yanlış	39	17.4
Doğru-Doğru	72	32.1
Yanlış-Yanlış	5	2.2
Toplam	224	100

Çalışmaya katılanlardan; 108'i (%48.2) DKT konuşma düzeltici olarak adlandırılmaz konuşma terapisti olarak adlandırılır demiştir, 39'u (%17.4) DKT konuşma düzeltici olarak adlandırılır, konuşma terapisti olarak adlandırılmaz demiştir, 72'si (32.1) DKT konuşma düzeltici ve konuşma terapisti olarak adlandırılır demiştir, 5'i (%2.2) DKT konuşma düzeltici ve konuşma terapisti olarak adlandırılmaz demiştir.

Araştırmaya katılanların, DKT'lerin farklı sorun alanlarıyla çalışmalarına yönelik sorulara verdikleri cevaplar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. *DKT'lerin Farklı Sorun Alanlarıyla Çalışmalarına Yönelik Sorulara Verilen Yanıtların Frekans ve Yüzdeleri*

	Evet		Muhtemelen		Emin Değilim		Muhtemelen Hayır		Hayır	
	Fr.	%	Fr.	%	Fr.	%	Fr.	%	Fr.	%
Madde 21	143	63.8	43	19.2	15	6.7	14	6.3	9	4
Madde 22	76	33.9	40	17.9	30	13.4	29	12.9	49	21.9
Madde 23	50	22.3	33	14.7	24	10.7	38	17	79	35.3
Madde 24	80	35.7	42	18.8	43	19.2	28	12.5	31	13.8
Madde 25	65	29	46	20.5	36	16.1	29	12.9	48	21.4
Madde 26	115	51.3	50	22.3	22	9.8	16	7.1	21	9.4
Madde 27	56	25	40	17.9	54	24.1	37	16.5	37	16.5
Madde 28	102	45.5	44	19.6	26	11.6	18	8	34	15.2
Madde 29	73	32.6	50	22.3	56	25	16	7.1	29	12.9
Madde 30	65	29	37	16.5	72	32.1	23	10.3	27	12.1

Çalışmaya katılanlardan; Şule (konuşma sesi bozukluğu) DKT tarafından değerlendirilir mi sorusuna 143'ü (%63.8) evet, 43'ü (%19.2) muhtemelen, 15'i (%6.7) emin değilim, 14'ü (%6.3) muhtemelen hayır, 9'u (%4) hayır demiştir (Madde 21). Emre (disleksi) DKT tarafından değerlendirilir mi sorusuna 76'sı (%33.9) evet, 40'ı (%17.9) muhtemelen, 30'u (%13.4) emin değilim, 29'u (%12.9) muhtemelen hayır, 49'u (%21.9) hayır demiştir (Madde 22). Barış (gecikmiş konuşma) DKT tarafından değerlendirilir mi sorusuna 50'si (%22.3) evet, 33'ü (%14.7) muhtemelen, 24'ü (%10.7) emin değilim, 38'i (%17) muhtemelen hayır, 79'u (%35.3) hayır demiştir (Madde 23). Çağıl (ses bozukluğu) DKT tarafından değerlendirilmeli mi sorusuna 80'i (%35.7) evet, 42 (%18.8) muhtemelen, 43'ü (%19.2) emin değilim, 28'i (%12.5) muhtemelen hayır, 31'i (%13.8) hayır demiştir (Madde 24). Suna (işitme engeli) DKT tarafından değerlendirilmeli mi sorusuna 65'i (%29) evet, 46'sı (%20.5)

muhtemelen, 36'sı (%16.1) emin değilim, 29'u (%12.9) muhtemelen hayır, 48'i (%21.4) hayır demiştir (Madde 25). Can (kekemelik) DKT tarafından değerlendirilmeli sorusuna 115'i (%51.3) evet, 50'si (%22.3) muhtemelen, 22'si (%9.8) emin değilim, 16'sı (%7.1) muhtemelen hayır, 21'i (%9.4) hayır demiştir (Madde 26). Ömer (dikkat eksikliği) DKT tarafından değerlendirilmeli mi sorusuna 56'sı (%25) evet, 40'ı (%17.9) muhtemelen, 54'ü (%24.1) emin değilim, 37'si (%16.5) muhtemelen hayır, 37'si (%16.5) hayır demiştir (Madde 27). İdil (dil bozukluğu) DKT tarafından değerlendirilmeli mi sorusuna 102'si (%45.5) evet, 44'ü (%19.6) muhtemelen, 26'sı (%11.6) emin değilim, 18'i (%8) muhtemelen hayır, 34'ü (%15.2) hayır demiştir (Madde 28). Hüseyin (inme riski) DKT tarafından değerlendirilmeli sorusuna 73'ü (%32.6) evet, 50'si (%22.3) muhtemelen, 56'sı (%25) emin değilim, 16'sı (%7.1) muhtemelen hayır, 29'u (%12.9) hayır demiştir (Madde 29). Kadınların Alzheimer olma olasılığı daha mı yüksektir? sorusuna 65'i (%29) evet, 37'si (%16.5) muhtemelen, 72'si (%32.1) emin değilim, 23'ü (%10.3) muhtemelen hayır, 27'si (%12.1) hayır demiştir (Madde 30).

Tablo 6. Anketteki evet-hayır sorularına verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri

	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Madde 31a	81	36.2	143	63.8
Madde 31b	202	90.2	22	9.8
Madde 31c	216	96.4	8	3.6
Madde 31d	144	64.3	80	35.7
Madde 31e	5	2.2	219	97.8
Madde 31f	108	48.2	116	51.8
Madde 31g	123	54.9	101	45.1
Madde 31h	77	34.4	147	65.6
Madde 31i	11	4.9	213	95.1
Madde 31j	142	63.4	82	36.6
Madde 31k	94	42	130	58
Madde 31l	5	2.2	219	97.8
Madde 18d	23	10.3	201	89.7
Madde 18e	34	15.2	190	84.8
Madde 18f	16	7.1	208	92.9

Çalışmaya katılanlardan; 143'ü (%63.8) DKT beyinde hastalık ya da problem olan insanlarla çalışmaz demiştir. 81'i (%36.2) ise DKT beyinde hastalık ya da problem olan

insanlarla çalışır demiştir (Madde 31a). 22'si (%9.8) DKT konuşma kaybı olan insanlarla çalışmaz demiştir, 202'si (%90.2) ise DKT konuşma kaybı olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31b). 8'i (%3.6) DKT kekemeliği olan yetişkinlerle çalışmaz demiştir, 216'sı (%96.4) ise DKT kekemeliği olan yetişkinlerle çalışır demiştir (Madde 31c). 80'i (%35.7) DKT otizmi olan çocuklarla çalışmaz demiştir, 144'ü (%64.3) DKT otizmi olan çocuklarla çalışır demiştir (Madde 31d). 219'u (%97.8) DKT zatürresi olan insanlarla çalışmaz demiştir, 5'i (%2.2) ise DKT zatürresi olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31e). 116'sı (%51.8) DKT zihinsel özürlü olan insanlarla çalışmaz demiştir. 108'i (%48.2) DKT zihinsel özürlü olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31f). 101'i (%45.1) DKT gırtlak ya da ses telini aldırان insanlarla çalışmaz demiştir, 123'ü (%54.9) DKT gırtlak ya da ses telini aldırان insanlarla çalışır demiştir (Madde 31g). 147'si (%65.6) DKT felç geçiren insanlarla çalışmaz demiştir, 77'si (%34.4) DKT felç geçiren insanlarla çalışır demiştir (Madde 31h). 213'ü (%95.1) DKT görme yetisini kaybetmiş insanlarla çalışmaz demiştir, 11'i (%4.9) DKT görme yetisini kaybetmiş insanlarla çalışır demiştir (Madde 31i). 82'si (%36.6) DKT yarık damak ya da dudağı olan insanlarla çalışmaz demiştir, 142'si (63.4) DKT yarık damak ya da dudağı olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31j). 130'u (%58) DKT sesi tiz olan insanlarla çalışmaz demiştir, 94'ü (%42) DKT sesi tiz olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31k). 219'u (%97.8) DKT lösemili insanlarla çalışmaz demiştir, 5'i (%2.2) ise DKT lösemili insanlarla çalışır demiştir (Madde 31l). 201'i (%89.7) DKT bunaması olan insanlarla çalışmaz demiştir, 23'ü (%10.3) DKT bunaması olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31m). 190'ı (%84.8) DKT kas hastalığı olan insanlarla çalışmaz demiştir, 34'ü (%15.2) DKT kas hastalığı olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31n). 208'i (%92.9) DKT bademcik iltihabı olan insanlarla çalışmaz demiştir, 16'sı (%7.1) DKT bademcik iltihabı olan insanlarla çalışır demiştir (Madde 31o).

Bulgular 1.2

Bu bölümde; cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyine göre ankete verilen cevapların farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi, anketteki tüm maddeler bazında değerlendirilmiştir. Yapılan Ki-Kare (Pearson Chi-Square) analizlerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösteren değişkenlerin sonuçları aşağıda sunulmuştur (Tablo 7-10).

Tablo 7. *Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılık Görülen Yanıtların Ki-Kare Sonuçları*

	X ²	N	Sd	p
Madde 18a	4.887	224	1	<.05
Madde 27	13.896	224	4	<.01
Madde 31g	3.997	224	1	<.05

Tablo 7’de belirtildiği üzere, DKT’ler bebeklerle çalışır mı? (madde 18a) sorusuna verilen yanıtlar cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2 = 4.887$, $p < .05$). Madde 27’de belirtilen Ömer’in DKT tarafından değerlendirilmesi gerekliliği cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2 = 13.896$, $p < .01$). DKT’ler gırtlak ve ses telini aldırın insanlarla çalışmak ister mi? (Madde 31g) sorusuna verilen yanıtlar cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2 = 3.997$, $p < .05$).

Tablo 8. *Yaşa Göre Anlamlı Farklılık Görülen Yanıtların Ki-Kare Sonuçları*

	X ²	N	S.d.	p
Madde 18a	19.274	224	7	<.01
Madde 18c	18.253	224	7	<.05
Madde 18d	33.261	224	7	<.01
Madde 18e	21.792	224	7	<.01
Madde 18f	25.781	224	7	<.01
Madde 31b	15.085	224	7	<.05
Madde 31c	15.180	224	7	<.05
Madde 31e	15.452	224	7	<.05
Madde 31g	17.792	224	7	<.05
Madde 31j	22.778	224	7	<.01

Tablo 8’de belirtildiği üzere çalışmaya katılanların DKT’ler; bebeklerle (18a) ($X^2 = 19.274$, $p < .01$), gençlerle (18d) ($X^2 = 33.261$, $p < .01$), yetişkinlerle (18e) ($X^2 = 21.792$, $p < .01$), yaşlılarla (18f) ($X^2 = 25.781$, $p < .01$), yarık damak ve yarık dudağı olan insanlarla (31j) ($X^2 = 22.778$, $p < .01$) çalışır mı sorularına verdikleri yanıtlar yaşa göre anlamlı bir farklılık

göstermektedir. Aynı şekilde okul çağındaki çocuklarla (18c) ($X^2 = 18.253, p < .05$), konuşma kaybı olan insanlarla (31b) ($X^2 = 15.085, p < .05$), kekemeliği olan yetişkinlerle (31c) ($X^2 = 15.180, p < .05$), zatürresi olan insanlarla (31e) ($X^2 = 15.452, p < .05$), gırtlak ya da ses telini aldırın insanlarla çalışır mı sorusuna verilen yanıtlar yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 9. Yaşa Göre Anlamlı Farklılık Görülen Yanıtların Ki-Kare Sonuçları

	X^2	N	Sd	p
Madde 21	49.036	224	28	<.01
Madde 25	46.839	224	28	<.05
Madde 27	47.939	224	28	<.05

Tablo 9’da belirtildiği üzere, Şule’nin (madde 21) ($X^2 = 49.036, p < .01$), Suna’nın (madde 25) ($X^2 = 46.839, p < .05$) ve Ömer’in (madde 27) ($X^2 = 47.939, p < .05$) durumunda DKT değerlendirmesi gerekli midir sorusuna verilen yanıtlar yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 10. Eğitime Göre Anlamlı Farklılık Görülen Yanıtların Ki-Kare Sonuçları

	X^2	N	Sd	p
Madde 16	12.045	224	4	<.05
Madde 18d	12.849	224	4	<.05
Madde 18e	10.862	224	4	<.05
Madde 27	27.909	224	16	<.05
Madde 30	35.309	224	16	<.01
Madde 31g	10.874	224	4	<.05
Madde 31j	14.343	224	4	<.01
Madde 31n	10.264	224	4	<.05

Tablo 10’da belirtildiği üzere, çalışmaya katılanların; kadınlarda Alzheimer olma olasılığı daha mı yüksektir? (madde 30) ($X^2 = 35.309, p < .01$) ve DKT’ler yarık damak ve yarık dudak olanlarla çalışır mı? (madde 31j) ($X^2 = 14.343, p < .01$) sorularına verdikleri yanıtlar eğitim seviyelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aynı şekilde, DKT tanıyan birini tanıyor musunuz? (madde 16) ($X^2 = 12.045, p < .05$), DKT’ler gençlerle çalışır mı? (madde 18d) ($X^2 = 12.849, p < .05$), DKT’ler yetişkinlerle çalışır mı? (madde 18e) ($X^2 =$

10862, $p < .05$), Ömer'in durumunda DKT değerlendirmesi gerekli midir? (madde 27) ($X^2 = 27.909$, $p < .05$), DKT'ler gırtlak ya da ses telini aldırın insanlarla çalışır mı? (madde 31g) ($X^2 = 10.874$, $p < .05$) ve DKT'ler kas hastalığı olan insanlarla çalışır mı? (madde 31n) ($X^2 = 10.264$, $p < .05$) sorularına verdikleri yanıtlar eğitim seviyelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tartışma

Dil ve konuşma bozuklukları alanı ile ilgili çalışmalar, özel eğitim gerektiren diğer alanlarla (zihin, işitme, görme engeli) karşılaştırıldığında göreceli olarak daha yeni sayılabilir. 19. yy. itibariyle dil ve konuşma bozuklukları ile ilgili çalışmaların artmaya başladığını görmekteyiz. Bu çalışmalarla birlikte, toplumsal düzeyde bu alanla ilgili farkındalık düzeyi de yavaş yavaş gelişmeye başlamıştır.

Amerika ve Avrupa'da 1900'lü yılların başlarında açılan merkez ve klinikler ile dil ve konuşma bozuklukları ile çalışan uzmanlar yetişmeye başlamıştır. Ülkemize baktığımızda ise dil ve konuşma bozuklukları alanının oldukça yakın bir geçmişe sahip olduğunu görmekteyiz. Bu alanda ilk olarak 2004 yılında, Anadolu Üniversitesi Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (DİLKOM) açılmış ve günümüze kadar çok sayıda yüksek lisans ve doktora mezunu vermiştir. Hali hazırda devlet ve vakıf üniversitelerindeki DKT lisans ve lisansüstü programları, alanın ihtiyacı olan profesyonel meslek elemanlarının yetişmesine katkıda bulunmaktadır.

Alandaki yetişmiş meslek elemanlarının sayısı gün geçtikçe artmasına rağmen, dil ve konuşma bozukluğu yaşayan bireylerin ilgili uzmana ulaşabilmesi konusunda hala sorunlar bulunmaktadır. Farklı meslek gruplarının kendilerini dil ve konuşma terapisti olarak tanıtmaları sonucu ortaya birçok olumsuz durum çıkmaktadır. Bu durum, dil ve konuşma terapisi alanının, toplumsal düzeyde bilinirliğinin az olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Dil ve konuşma terapisi (DKT) mesleğinin toplumdaki bilinirliğini ve bireylerin farkındalık düzeyini belirlemek için yapılan bu araştırmada toplam 31 maddeden oluşan bir anket, farklı şehirlerde yaşayan 224 kişiye (86 erkek, 136 kadın) uygulanmıştır. Araştırmaya katılan kişilerin genel olarak DKT mesleği hakkındaki bilgi düzeyleri belirlenmiş ve cinsiyet, yaş ve eğitimlerine göre farkındalık düzeylerinde bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırma sonuçları bize örneklem grubunda DKT bilinirliğinin yüksek olmadığını ancak tamamen tanınmayan/bilinmeyen bir meslek olmadığını da göstermektedir. Katılımcıların yarıya yakını dil ve konuşma terapisi mesleği hakkında bir şeyler okumuş ve bir DKT ile tanışmıştır veya DKT tanıyan birini tanımaktadır. DKT'lerin; daha çok çocuk ve gençlerle çalışan, ağırlıklı olarak kekemelik ve konuşma kaybı gibi sorunlarla ilgilenen bir meslek grubu olarak algılandığı görülmektedir. Özellikle ses ile ilgili alanlarda çalışma konusunda katılımcıların yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Literatüre baktığımızda farklı ülkelerde de benzer sonuçların alındığı görülmüştür. Araştırmamızdaki ölçeğin kullanıldığı orijinal çalışmada (Breadner, Warr-Leeper ve Husband,1987), özellikle dil ve konuşma terapistlerinin kim oldukları, hangi sorunlarla ilgilendikleri ve çalıştıkları gruplar hakkında beklenen düzeyde farkındalık olmadığı bulunmuştur. Yasaların elverdiği ölçüde reklam ve bilgilendirme faaliyetlerinin yapılması gerektiği önerilmiştir.

Yakın zamanda Ürdün'de yürütülen bir başka çalışmada (Mahmoud, Aljazi ve Alkhamra, 2014), 18-50 yaşlar arasındaki 1203 katılımcıya bir anket uygulanmış ve dil ve konuşma terapistliği hakkındaki farkındalık düzeyleri ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar, dil ve konuşma terapistliği mesleği ile ilgili farkındalığın sınırlı olduğunu göstermiştir. Farkındalığı en yüksek olan grubun, çocuklu anneler ve sağlık/eğitim alanında lisans eğitimi almış kişiler olduğu belirlenmiştir.

Benzer çalışmaların daha geniş bir örneklem grubu ile tekrarlanmasının, DKT alanının gelişimine ve bu gelişime dair politikalar üretilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Kaynaklar

- American Speech Language Hearing Association, Scope of Practice in Speech Language Pathology , www.asha.org/NR/rdonlyres adresinden alınmıştır (Erişim tarihi:10.05.2018)
- Breadner, B. W., Warr-Leeper G. A. ve Husband, S. J. (1987). *A study of public awareness of speech-language pathology: then and now. Human Communication Canada, 11(2)*, 5-15.
- Mahmoud, H., Aljazi, A. ve Alkhamra, R. (2014). *A study of public awareness of speech-language pathology in Amman. College Student Journal, 48(3)*, 283-298.
- Maviş, İ. ve Topbaş, S. (2005). *Dil ve Konuşma Bozukluklarında 2000-2004 Yılları Dilkom Vaka Profili, 2. Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresi Bildiri Kitabı*, Ankara: Kök Yayıncılık
- Konrot, A. (1995) *Okulöncesi eğitim kurumlarında dil ve konuşma sorunlu çocuklar. Ya-Pa 7. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık*
- Konrot, A. (2003) Okul Öncesi Dönemde Dil ve Konuşma Sorunları. S. Topbaş (Ed.), *Çocukta Dil Ve Kavram Gelişimi* içinde (s.211-222). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Topbaş, S. (1994). *Dil ve konuşma sorunlu çocukların sesbilgisel çözümleme yöntemi ile değerlendirilmesi ve konuşma dillerindeki sesbilgisel özelliklerin betimlenmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.*
- Topbaş, S., Konrot, A., Ege, P. (2002) *Dil ve konuşma terapistliği: Türkiye’de gelişmekte olan bir bilim dalı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları*
- Öge, Ö. (2004). *İlköğretim 1. basamak dönemi çocuklarda dil ve konuşma bozukluklarının öğretmenlerden bilgi alma yoluyla belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.*

Ekler

Ek-1: Farkındalık Anketi

KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK BİGİLERİ

- 1) Cinsiyetiniz
 - a) Erkek
 - b) Kadın

- 2) Çocuğunuz torununuz var mı?
 - a) Hayır
 - b) Evet

- 3) Cevabınız evet ise her bir çocuğunuzun/torununuzun yaş grubunu işaretleyiniz
 - a) 2 yaşın altında
 - b) 2-4 yaş
 - c) 5-9 yaş
 - d) 10-12 yaş
 - e) 13-14 yaş
 - f) 15-19 yaş
 - g) 20+

- 4) Eğitiminizi hangi seviyede tamamladınız
 - a) İlkokul
 - b) Ortaokul
 - c) Lise
 - d) Lisans
 - e) Lisansüstü

- 5) İş durumunuzu tanımlar mısınız?
 - a) Öğrenci
 - b) Ev hanımı
 - c) İşçi
 - d) Memur
 - e) Mühendis
 - f) Avukat
 - g) Diğer
 - h) İşsiz
 - i) Emekli

- 6) Eskişehir sınırları içinde mi yaşıyorsunuz?
 - a) Hayır
 - b) Evet

- 7) Sağlığınızla ilgili bir şikayetiniz var mı?
 - a) var
 - b) benim yok, eşimin....
 - c) benim yok, çocuğumun.....
 - d) benim yok, ailemden....

- 8) Bugüne kadar nörolog ya da psikiyatriste gitmenizi gerektirecek bir sorun yaşadınız mı?
 - a) Hayır
 - b) Evet

- 9) Bugüne kadar ciddi bir kafa travması/yaralanması geçirdiniz mi?
a) Hayır
b) Evet
- 10) Son bir aydır düzenli kullandığınız bir ilaç var mı? Evet ise aldığınız ilacı ne için kullanıyorsunuz?
a) Hayır
b) Evet.....
- 11) Dil Ve Konuşma Terapisi hakkında herhangi bir şey okudunuz mu? Cevabınız evet ise nerede okudunuz?
a) Hayır
b) Evet
- 12) Cevabınız evet ise nerede okudunuz?
a) Gazete
b) Dergi/Kitap
c) Broşür
d) Sosyal medya
e) Diğer
- 13) Dil Ve Konuşma Terapisi hakkında bir program gördünüz mü ya da duydunuz mu? Cevabınız evet ise nerede duydunuz?
a) Hayır
b) Evet
- 14) Cevabınız evet ise nerede okudunuz?
a) Televizyon
b) Radyo
c) Konferans ya da konuşma
d) Açık oturum ya da tanıtım
e) Gazete
f) Sosyal medya
g) Yakınım/komşum
h) Diğer.....
- 15) Hiç Dil Ve Konuşma Terapisti ile tanıştınız mı? Evet ise nerde tanıştınız?
a) Hayır
b) Evet
- 16) Dil Ve Konuşma Terapisti tanıyan birini tanıyor musunuz? Evet ise nasıl tanışmışlar?
a) Hayır
b) Evet
- 17) Aile hekiminiz/doktorunuz tarafından Dil Ve Konuşma Terapistine gitmeniz için bir yönlendirmeye ihtiyaç duydunuz mu?
a) Hayır
b) Evet
- 18) Dil Ve Konuşma Terapisti kimler için çalışır?
a) Bebekler
b) Okul öncesi çocuklar
c) Okul çağındaki çocuklar
d) Gençler
e) Yetişkinler
f) Yaşlılar

- 19) Dil Ve Konuşma Terapistinin liseden sonra ne kadar eğitim alacağını düşünüyorsunuz?
- En az 1 yıl
 - En az 2 yıl
 - En az 3 yıl
 - En az 4 yıl
 - 4 yıl+ yüksek lisans
- 20) Aşağıdaki ifadelerin doğru olup olmadığına karar verin
Dil Ve konuşma Terapisti “konuşma düzeltici” olarak adlandırılır. (D/Y)
Dil Ve konuşma Terapisti “konuşma terapisti” olarak adlandırılır. (D/Y)
- Y-d
 - D-y
 - D-d
 - Y-y
- 21) Şule 4 yaşında ve “s” sesini düzgün söyleyemiyor. ”k” sesini söylerken “t” sesini çıkarıyor. Örneğin “kiraz” diyeceği yerde “tiraz” diyor. Sizce Şule dil ve konuşma terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 22) Emre 8 yaşında ve okuma ve yazmayla ilgili sorunu var. Emre arkadaşlarıyla ve ailesiyle konuşurken sorun yaşamıyor. Okulda problemini saptamak için birkaç test yapıldı. Testlerin içeriğine ve sonuçlarına göre Emre, Dil Ve Konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 23) Barış, 3 yaşındadır. 50 farklı sözcüğü var. Bunları kullanarak kelimeleri yan yana getirebiliyor. Örneğin; “Kurabiye isterim” gibi. Basit soruları anlayabiliyor ve vücut bölümlerini isim olarak söylediğinde gösterebiliyor. Sizce Barış Dil ve Konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli mi?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 24) Çağıl 8 yaşındadır ve ses kısıklığı yaşamaktadır. Annesi Çağıl’ın daima bağırdığını veya bağırarak konuştuğunu söylüyor. Sizce Çağıl, Dil Ve Konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır

- 25) Suna, 15 aylıktır. "Buraya gel" veya "Dokunma" gibi basit cümleleri anlayamıyor. Sizce Suna, Dil Ve Konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 26) Can, 3 yaşındadır. Heyecanlandığında bazen sesleri veya sözcükleri tekrar ediyor ama bunun farkında değil gibi. Örneğin "Anne ba-bana bak" diyor. Canın ailesi onun konuşması hakkında endişeli. Sizce Can, Dil Ve konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 27) Ömer, 7 yaşındadır. Ne zaman hikaye anlatmaya başlasa ne hakkında konuştuğunu takip etmek zor oluyor. Annesi Ömer'i makası alması için yukarı gönderdiğinde Ömer annesinin istediğini gidene kadar unutup ama arkadaşları ve ailesiyle konuşurken sorun yok gibi. Sizce Ömer Dil Ve Konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 28) İdil, 27 aylıktır. Sadece 10'a yakın sözcük kullanabiliyor ama daha çok annesiyle jestleri yoluyla iletişim kuruyor. Sizce İdil Dil ve Konuşma Terapisti tarafından değerlendirilmeli midir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 29) Hüseyin bey, şeker hastası, tansiyonu zaman zaman yükseliyor. İnme geçirme olasılığı var mıdır?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 30) Kadınlarda Alzheimer olma olasılığı daha mı yüksektir?
- Evet
 - Muhtemelen
 - Emin değilim
 - Muhtemelen hayır
 - Hayır
- 31) Dil ve Konuşma Terapistlerinin hangi gruplarla çalışmak isteyeceğini sormak istiyoruz. Cevabınızı yuvarlak içine alınız.
- Beyninde hastalık ya da problem olan insanlarla
 - Konuşma kaybı olan insanlarla
 - Kekemeliği olan yetişkinlerle
 - Otizmi olan çocuklarla
 - Zatürresi olan insanlarla
 - Zihinsel özürlü olan insanlarla
 - Gırtlak ya da ses telini aldırın insanlarla
 - Felç geçirmiş insanlarla
 - Görme yetisini kaybetmiş insanlarla

- j) Yarı damak ya da yarı dudaklı olan insanlarla
- k) Sesi tiz olan insanlarla
- l) Lösemili insanlarla
- m) Bunaması olan insanlarla
- n) Kas hastalığı olan insanlarla
- o) Bademcik iltihabı olan insanlarla